

ARI VÄNTÄNEN

LIKE

Taiteen edistämiskeskus ja Otavan kirjasaatiö
ovat tukeneet kirjoittamistyötä.

© Ari Vääntänen ja Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-39411-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Sisällys

HELSINKI, SYKSY 2021 7

1. VAIHE 1979–1995: ORVOT

- 1.1. Suutarilan pojat 14
- 1.2. "Bändin nimi on nyt Rasmus" 33
- 1.3. "Ketä noi on?! Mistä ne on tullu?!" 54

HELSINKI, SYKSY 2021 67

2. VAIHE 1996–1999: VAELTAJAT

- 2.1. "Me tehdään mitä huvittaa" 72
- 2.2. Avaimet stadionille 89
- 2.3. Helvetinmoinen näytönpaikka 119

HELSINKI, SYKSY 2021 141

3. VAIHE 2000–2009: SOTURIT

- 3.1. Näin ei voi tehdä 146
- 3.2. "Härregud!" 188
- 3.3. Krapula 224
- 3.4. Viides päällmansuunta 253

HELSINKI, SYKSY 2021 285

4. VAIHE 2010–: MARTTYYRIT

4.1. Uuteen maailmaan **290**

PAULIN TUOTANNOT **299**

4.2. Mahdoton kotiinpaluu **303**

LAURIN TALOT **318**

4.3. Kontrolli karkaa käsistä **322**

EERON LEFFAT **331**

4.4. Yli katastrofialueen **334**

4.5. Normaalin loppu **343**

AKIN SUUNNITELMA B **355**

LOPPUSYKSY 2021 **357**

5. UUSIALKU

5.1. Ponnauslaudalla **364**

EMPUN ASKELEET **377**

TORINO, KEVÄT 2022 **379**

Diskografia **391**

Lähteet **401**

Hakemisto **411**

Kirjailijasta **416**

Helsinki, syksy 2021

"Me puhuttiin jätkien kanssa, että tässä vaiheessa sun on hyvä tietää yksi asia", Pauli Rantasalmi sanoo. Hänen äänensä on lempeä, niin kuin seuraavia sanoja pitäisi käsitellä varovasti.

"Mä olen... lähtenyt bändistä."

Mitä?

Me istumme kahdestaan Paulin vanhempien pikkuruisessa autossa. Auto on Helsingin Pitkänsillanrannassa ja Pauli on Rasmuksen kitaristi. Tai siis The Rasmuksen, vaikka artikkelin käyttö tuntuu vielä kahdenkymmenen vuodenkin jälkeen jotenkin hassulta. Tai siis hän on The Rasmuksen entinen kitaristi – jos kuulin oikein, mitä epäilen vahvasti.

Jotain sanoakseni kysyn, onko hän tosissaan. Pauli vakuuttaa olevansa.

"Päätit sitten rakentaa kirjalle jännittävän loppuratkaisun", totean. Pauli nauraa aidon huvittuneena ja vakuuttaa, että ei tämä ole loppu. Bändi ei hänen ymmärryksensä mukaan ole hajoamassa. Muut haluavat jatkaa, hän ei.

"Bändillä on kiertue tulossa ja muitakin suunnitelmia, mutta tämän ei pitäisi haitata sitä. Levy on valmis ja keikkoihin vielä vuosi aikaa. Jätkät kyllä löytävät tilalleni kitaristin siihen mennessä."

Pauli pyöräyttää auton ympäri ja lähtee ajamaan. Me käännyimme Siltasaarenkadulle, Hakaniemenrantaan ja sitten Sörnäisten rantatielle, enkä edelleenkään tiedä, mitä pitäisi sanoa. Kun ajamme Itäväylää Kulosaareen, kysyn, miltä nyt tuntuu.

”No, onhan tää helposti elämäni suurin ja vaikein päätös”, Pauli nauhrahtaa. Hän on ollut bändissä yläkouluikaisesta lähtien. ”Mutta kun kerroin tästä jätkille, tuli ihan valtava helpotuksen tunne.”

Jätkät ovat laulaja Lauri Ylönen, rumpali Aki Hakala ja basisti Eero Heinonen.

Olemme matkalla Laajasaloon muistelemaan menneitä – vain minä ja bändi. Syksy on tullut, ja olen kirjoittanut Rasmuksesta kirjaa vuoden alusta lähtien. Näiden kuukausien aikana olen oppinut tuntemaan soittajat ja heidän yhteisen historiansa. Tai niin olen kuvitellut. Paulin lähtö tuli minulle täydellisenä yllätyksenä.

Tätä Aki ja Eero siis tarkoittivat viikko sitten illallisella mainitessaan, että on tapahtumassa asioita, joista minun olisi hyvä päästä selville mahdollisimman pian. Ja minä kun luulin, että Rasmus on saanut uusia biisejään soimaan johonkin suosittuun tv-sarjaan tai jotakin vastaavaa.

Kun nyt mietin kirjaa varten tekemiäni haastatteluja, huomaan, että ilmassa on kuin onkin ollut pieniä merkkejä. Paulin mielipiteet ja unelmat ovat olleet kautta linjan vähän erilaisia kuin toisten. Se ei kuitenkaan tuntunut merkitsevän paljoakaan melkein kolmenkymmenen yhteisen vuoden jälkeen. Niin kuin ei sekään, että muuten niin puhelias, nauravainen ja alati visioiva kitaristi on yllättäen jäänyt kaikkein hiljaisimmaksi bändin tapaamisissa. Ihan kuin hän olisi seurannut tapahtumia ulkopuolelta.

”Milloin aloit ajatella bändistä lähtemistä?” kysyn.

”Mä luulen, että se alkoi *Dark Mattersin* aikaan”, Pauli vastaa. Hän puhuu Rasmuksen yhdeksännestä albumista, joka ilmestyi vuonna 2017. ”Siinä vaiheessa musan tekeminen alkoi lipua sellaiseen suuntaan, ettei se tuntunut yhtä tärkeältä ja henkilökohtaiselta kuin ennen. Sen jälkeen mun ja Laurin on ollut tosi vaikeaa tehdä musaa yhdessä.”

Lauri Ylönen ja Pauli Rantasalmi ovat yhtyeen biisintekijät. Rasmus on monin tavoin epätavallinen ja rockin kliseitä kartteleva bändi, mutta tässä suhteessa se muistuttaa monia klassisia kokoonpanoja. Nämä kaksi eivät muistuta Jagger & Richardsia, Morrissey & Marria, Monroe & McCoyta, Röyhkä & Mattilaa tai Tyler & Perryä ihmisinä tai hahmoina lainkaan, mutta yhtyeen virtalähteenä kyllä. Monissa suurissa rockbändeissä on heidän kaltaisensa pari, jonka välinen kitka synnyttää luovaa energiaa.

”Mun ja Laurin biisinkirjoitus oli parhaimmillaan silloin, kun meidän välillä vallitsi tervehenkinen, veljellinen kilpailu siitä, kumpi tekee paremman biisin. Kun kisan tulokset pantiin yhteen, syntyi hyvää voimaa, joka satoi suoraan Rasmuksen laariin”, Pauli kertoo.

”Me ollaan yritetty päästä kiinni vanhaan juttuun monilla eri tavoilla, mutta se ei ole onnistunut. Viime vuosina me ei olla muutenkaan tavattu toisiamme kahdestaan muuten kuin bändin merkeissä. Siinä tilanteessa yhteisen jutun tekeminen menee aina vain vaikeammaksi. Joskus mennyttä ei saa enää takaisin. Se voi olla surullista, mutta joskus asiat vain menevät niin.”

Saavumme Laajasaloon. Sieltä pitäisi löytää rantasauna, joka on vuokrattu tapaamistamme varten. Kummallakaan ei ole aavistustakaan, missä paikka sijaitsee, mutta onneksi navigaattorin naisäänellä on. Pitkältä tuntuneen hiljaisuuden jälkeen kysyn Paulilta, jääkö hän kaipaamaan kiertueita.

”Aki puhui vähän aikaa sitten, että sillä on tosi kova ikävä keikoille. Sen kuullessani tajusin, että mulla ei ole”, Pauli paljastaa. ”Mietin keikkailun lopettamista jo 20 vuotta sitten. Olin jo silloin studiotyyppi, joka tykkäsi enemmän musiikin luomisesta kuin esittämisestä. Sitten Rasmus alkoi menestyä kansainvälisellä tasolla, mikä oli ihan tajutoman hienoa. Me kierrettiin Eurooppa, Jenkit, Lattarit, Aasia... Eihän mikään ole sen siistimpää. Mutta kun on soittanut 72 maassa, keikkailu ei tunnu enää samalta.”

Dead Letters -levyn laaja teemakiertue, jonka Rasmus teki vuonna 2019, jää Paulin viimeiseksi.

”En osaa enää pomppia ja riehua lavalla 'In the Shadowsin' tahdissa niin kuin nuorena. Mietin tätä, kun katsoin dokumenttia The Rolling Stonesista. Tajusin, että ne tyypit nauttivat esiintymisestä vielä vanhanakin. Ne papat on tehty soittamaan koko elämänsä ja kuolemaan kitara kädessä. Siinä ei ole mitään noloa, koska monilla meno vain paranee iän myötä. Oli siistiä nähdä, miten paljon ne rakastavat sitä mitä tekevät. Samalla ymmärsin, että en ole itse sellainen.”

Paulista on tulossa Rasmukselle sitä mitä Bill Wyman oli The Rolling Stonesille. Jäsen, joka eroaa bändistä vuosikymmenten jälkeen, koska huomaa kaipaavansa elämältä jotakin aivan muuta.

Pauli pysäköi auton muhkuraisen tien päähän, ja me nousemme ulos odottamaan. On lämmin ja kaunis syyspäivä. Kuin kesä ruskan väreissä. Pian näemme tutun hahmon kävelevän meitä kohti. Mustat housut, musta tukka ja musta huppari, jonka rinnassa lukee bändin tilanteeseen sopivasti "BYE". Parransänki poikamaisilla kasvoilla, nappikuulokkeet korvissa, silmissä huumorintajuinen katse.

"Moi!" Lauri Ylönen huikkaa astellessaan paikalle. "Miten menee?"
Laulaja on tullut tänne kävellen, vaikka matka on pitkä.

The Ka
a

1. VAIHE 1979 - 1995 **ORVOT**

Pohjois-Helsingissä asuu joukko nuoria, joiden olemassaolon ytimessä soi musiikki. He muodostavat yläkoulun musajengin, josta kiteytyy bändi. Kotikulmien keikkapaikat on nopeasti kierretty, joten yhtyeen jäsenet muuttavat pääkaupungin keskustaan. Siellä heidän musiikistaan innostuu mies, jolla on kunnianhimoinen suunnitelma.

1.1.

Suutarilan pojat

Tässä luvussa lapset löytävät musiikin.

Hän ei voi muistaa sitä, mutta muistaa silti. Ensimmäisen kodin pohjapiirustus on piirtynyt lähtemättömästi Lauri Johannes Ylösen mieleen. Se on merkittävää, koska Ylöset asuivat Urheilukadulla Helsingin jäähallin lähellä vain siihen saakka, että Pikku-Lauri täytti kolme vuotta. Ehkäpä kiinnostus tiloihin ja pinta-aloihin, joka vuosikymmeniä myöhemmin manifestoitui hulppeiksi taloiksi ja niiden rakentamista käsitteleviksi tv-ohjelmiksi, on hänessä sisäsyntyinen.

Perhe oli hyvin tavallinen: äiti, isä, kaksi lasta – tyttö ja poika. Lauri syntyi huhtikuun 23. päivänä 1979, ja hänen isosiskonsa Hanna on häntä melkein neljä vuotta vanhempi.

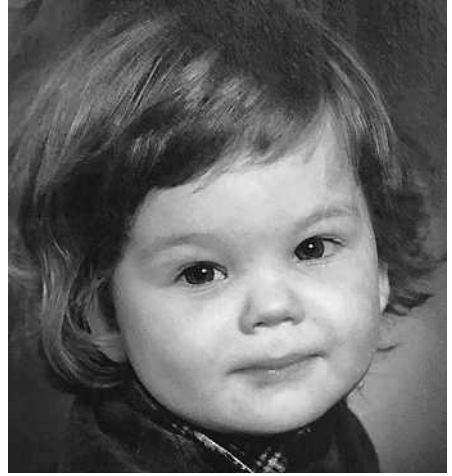
”Ensimmäinen muistamani asia on Lauri”, Hanna sanoo. ”Kun näin vauvan lasin takana Naistenklinikalla, sanoin serkulleni, että mä meen eturiviin, koska toi on mun pikkuveli. Olin tosi ylpeä siitä, että musta tuli isosisko ja että Lauri tuli meidän perheeseemme. Rakastin veljeäni välittömästi, ja meillä on aina ollut tosi läheiset ja lämpimät välit. Me ollaan tuettu toisiamme eri elämänvaiheissa.”

1980-luvun alussa Ylöset jättivät Taka-Töölön ja muuttivat Pohjois-Helsinkiin Suutarilaan. Isä Matti työskenteli valtion virastossa ulkomalaisasioiden parissa, ja äiti Liisa oli perhepäivähoitaja. Virka-aikaan Ylösellä oli eräänlainen suurperhe.

”Meillä oli himassa hirveä liuta muita skidejä, hoitolapsia”, Lauri muistelee. ”Mulla oli joka päivä aamuseitsemästä eteenpäin paljon siskoja ja veljiä. Se oli hauskaa ja siitä tuli hyvä fiilis.”

Lauri on nelihenkisen perheen nuorin.

Kuva: Lauri Ylösen kotialbumi.

Vaikka Lauri päätyi aikanaan julkisuuteen, hän on aina ollut introvertti, joka ei pidä huomion keskisteeksi joutumisesta muualla kuin lavalla. Hänelle oli hyväksi, että kodissa oli vaihtelevasti lapsia.

”Äidin työn ansiosta opin mukautumaan uusiin tilanteisiin ja olemaan monenlaisten lasten seurassa”, Lauri miettii. ”Olen aina ollut kiltti ja mua on helppo lähestyä. Olin jo lapsena monien kaveri eikä mulla ollut vaikeuksia löytää freundejä.”

Kotona oli paljon muitakin Laurin myöhempien vaiheiden kannalta olennaisia asioita. Mikä tärkeintä, siellä saattoi sekä soittaa että kuunnella musiikkia.

”Meillä oli piano, koska sisko oli alkanut harrastaa sen soittamista. Hanna soitti hyvin jo silloin, kun itse menin ensimmäiselle pianotunnilleni viisivuotiaana”, Lauri muistelee.

Aluksi soittotunnit olivat pakkopullaa. Laurista tuntui, että niillä piti käydä vain siksi, että siskokin kävi. Se tuntui kurjalta silloin, eikä aika ole kullannut muistoja.

”Kävin piano-opettajan luona vauvanpaskankeltaisessa omakotitalossa, joka sijaitsi korkean orapihlaja-aidan syleilyssä. Sisällä talossa oli hämärää ja pysähtynyt tunnelma. Mua kuumotti joka kerta mennä sinne. Paikka tuntui pelottavalta ja epämiellyttävältä.”

Ajatus rockin soittamisesta ei ollut vieras Ylösten huushollissa, sillä Laurin isä oli ollut bändissä. Ambitioistaan huolimatta hän ei ollut löytänyt soittokavereita, jotka olisivat olleet samalla aaltopituudella yhtyeen suhteen. Fajian bändiajoista oli jäänyt muistoksi kitara.

”Isällä oli hieno Hofnerin puoliakustinen skeba, joka pyöri meidän kodin nurkissa”, Lauri kertoo. ”Lapsena en osannut ollenkaan arvostaa

sitä. Siihen aikaan sunburst-maalattu Beatles-skitta ei ollut mielestäni yhtään cool vaan pappastailia. Vääntelin siihen ruuveja ja sabotoin sitä eri tavoilla.”

Murjomisen lisäksi poika näppäili soittimen kieliä. Vaikka Lauri ei sitä lapsena tiedostanut, hän omaksui perheensä kautta monia musiikkiin liittyviä asioita, jotka osoittautuivat merkittäviksi vasta paljon myöhemmin.

”Meillä oli kaikki The Beatlesin vinyylit, koska faija diggaili bändiä. Itse en tietenkään voinut kuunnella samaa musaa kuin isäni. En lämmennyt Beatlesille vielä silloinkaan, kun Hanna alkoi kuunnella sitä. Nykyään kuuntelen sitä melkein joka päivä.”

Ylösillä lapsia kasvatettiin siinä mielessä vapaasti, että heidät opetettiin käyttämään omaa järkeään ja kehittämään itsesuojeluväistöään. Lapsia saatiin varoitella huonossa seurassa liikkumisesta, mutta heitä ei holhottu, koska jokaisen täytyy saada tehdä omat virheensä ja oppia niistä. Se toimi varsin hyvin. Kerran Lauri tosin jouduttiin noutamaan poliisilaitokselta, johon graffiteista ja tageista innostunut poika oli viety töhrimisen vuoksi. Se oli viimeinen kerta, kun hän tuotti vanhemmilleen sellaista murhetta.

Ylösten koti oli Suutarilassa lähellä aluetta, jota nimiteltiin ”Auschwitziksi”. Kylmäävä liikanimi juontui siitä, että seudulla oli loputtomasti punatiilisiä rakennuksia. Lauri asui samassa kaksikerroksisessa luhtitalo-asunnossa, kunnes muutti pois kotoa.

Hänellä on aina ollut läheiset välit vanhempinsa ja sisarensa, ja Suutarilassa riitti myös leikkikavereita. 1980-luvulla sinne rakennettiin tiiviitä kortteleita, jotka oli suunniteltu nimenomaan lapsiperheille. Vaikka alue tiivistyi koko ajan lähiömäisemmäksi, Laurin lapsuudessa ”Sutsku” oli vielä varsin idyllistä seutua ja asukkaiden välillä oli yhteisöllisyyttä.

”Suutarilassa oli kivaa olla. Siellä oli turvallinen ja rauhallinen fiilis eikä lasten tarvinnut pelätä mitään ulkona leikkiessään. Silloin se oli vielä aika landea. Me rakenneltiin majoja ja käveltiin pellon poikki koulusta himaan. Sitä on hassua ajatella, kun tietää, millainen alue Suutarila nykyään on.”

Lauri kävi peruskoulun ensimmäisen ja toisen luokan pienessä parakkikoulussa. Samalla tontilla seisoi suuri valkoinen autiotalo, jonka ikkunat oli naulattu umpeen. Pikkupojat livahtivat usein seikkailemaan jännään ja vähän pelottavaankin taloon.

Jännitystä riitti myös koulussa, jossa ei todellakaan seikkailtu.

Lauri aloitti soittamisen pianolla.

Kuva: Lauri Ylösen kotialbumi.

”Parakkikoulussa oli kaksi luokkaa, kaksi opettajaa ja tosi kova kuri. Ekalla tai tokalla luokalla me jouduttiin ker-
ran jälki-istuntoon ja opettaja laittoi
meidät seisomaan riviin kädet suorina
edessä. Siinä asennossa on tosi raskasta
olla vähänkään pidempään. Siihen
aikaan sellainen varmaankin oli ihan
ok. Nykyisin siitä puhuttaisiin suunnil-
leen kiduttamisena.”

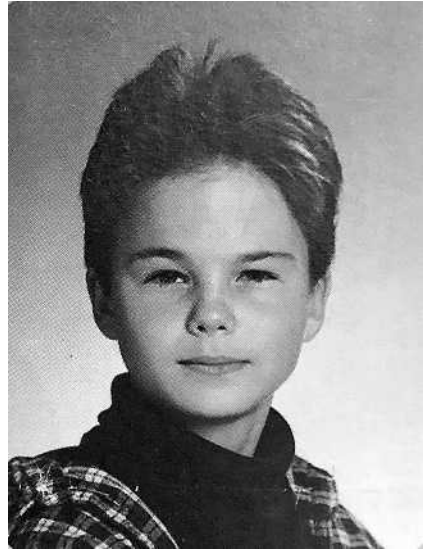
Kun Lauri aloitti koulun vuonna
1986, hän siirtyi yksityisiltä piano-
tunneilta Pohjois-Helsingin musiikki-
opistoon. Pimputtelu ei edelleenkaan maistunut hänelle, mutta tuotti kui-
tenkin tuloksia, joiden merkitystä hän ei vielä ymmärtänyt.

”Soittaminen ja kurssien suorittaminen oli tosi nihkeää ja oppiminen
edistyi hitaasti, koska piano ei kiinnostanut mua”, Lauri muistelee. ”Katse
harhaili ulos ikkunasta ja mieli teki lähteä skeittaamaan frendien kanssa.
Mutta juuri silloin altistuini musiikille ja opin skaaloja ja kuuntelemista.
Jälkeenpäin ajatellen se oli tosi tärkeää pohjan rakentamista. Nykyään soi-
tan pianoa joka päivä. Se on silti edelleen skittaa mystisempi soitin mulle.”

Koulutien alkumetreillä Lauri Ylönen sai ensimmäisen oman rock-
levynsä. Se oli ruotsalaisen hardrockyhtyeen Europen läpimurtoalbumi *The
Final Countdown* vuodelta 1986.

”Tokalla luokalla koulussa me soitettiin luokan edessä ”The Final
Countdown” playbackina. Me pukeuduttiin esitystä varten rockstaroiksi
sen ajan tyyliin. Mulla oli fleda pystyssä ja ranteissa systerin värikkäitä hius-
pampuloita. Sitten pantiin valot pois, mankka soimaan ja show pystyyn.
Paukuttelin rumpuja, jotka olivat oikeasti kattiloita. Se oli mun ensimmäi-
nen livekokemus.”

The Final Countdown ja isän levyhyllystä löytynyt Dire Straitsin menes-
tysalbumi *Brothers in Arms* kiinnostivat Lauria yhdestä ja samasta syystä.

”Molemmissa oli jänniä synasoundeja ja pitkiä introja, jotka olivat tietyllä tapaa *out of this world*, niissä oli science fiction -filistä. *The Final Countdownin* nimibiisissä oli jotakin suorastaan maagista. Sellainen musa oli mulle jotakin suurempaa kuin peruskitararock. Kyllä AC/DC:kin iski kovaa, mutta enemmän mua viehätti skitarrockin ja synteettisten soundien kombinaatio. Se heijastui myöhemmin omaan musiikkiini.”

Vaikka piano-opinnot tuntuivat edelleen pakkopullalta, musiikista oli tullut Laurille tärkeää. Kun kesällä 1988 koitti aika siirtyä kolmannelle luokalle, hän pyrki ja pääsi Suutarilan ala-asteen musiikkiluokalle. Se tuntui Laurista oikealta paikalta jo siksi, että Hannakin oli ollut musiikkiluokalla.

”Se oli siinä mielessä oman aikansa perusmusiikkiluokka, että siellä oli kuusi poikaa ja paljon tyttöjä. Ilmeisesti useimpia poikia ei kiinnostanut musiikkiluokalle pyrkiminen. Siinä ikävaiheessa pojat ja tytöt olivat omissa leireissään, ja se teki luokan pojista tiukan tiimin. Meillä oli pieni poikajengi, joka piti yhtä. Kaikki ne tyytit ovat edelleen muistoissani. Siellä tutustuin Eeroon.”

Eero Heinosen koti sijaitsi noin kilometrin päässä Ylösiltä. Heinokset asuivat Siltämäessä kolmikerroksisessa talossa, ja heidän asunnossaan oli kaksi makuuhuonetta, olohuone, keittiö ja parvi. Sinne mahduttiin, vaikka vanhempia oli kaksi ja lapsia kolme.

Eero Aleksii Heinonen syntyi Helsingissä 27. marraskuuta 1979. Hänen vanhempansa olivat muuttaneet pääkaupunkiin opiskellakseen yliopistossa luonnontieteitä, äiti Riitta Kajaanista ja isä Teuvo Vilppulasta. Valmistuttuaan he saivat koulutustaan vastaavaa työtä. Eeron isä teki pitkän uran Ekokem Oy:n palveluksessa, ja äiti on toiminut muun muassa Nurmijärven ympäristösihteerinä. Vanhempien koulutustaustan vuoksi sellaiset käsitteet kuin ekologinen ajattelu, kierrätys ja ilmastonmuutos tulivat Eerolle tutuiksi jo kauan ennen kuin niistä alettiin keskustella yleisesti.

Ympäristöasioiden lisäksi Heinosia kiinnosti taide. Eeron äiti soittaa haitaria ja kitaraa (tunnettu hauristi Armas Piippo kuuluu hänen sukuunsa), ja isä on harrastanut valokuvausta ja pitää paljon musiikista.

Eeron ensimmäinen soitin oli viulu.

Kuva: Eero Heinosen kotialbumi.

Eeron isä oli kiinnostunut myös laadukkaista hifilaitteista.

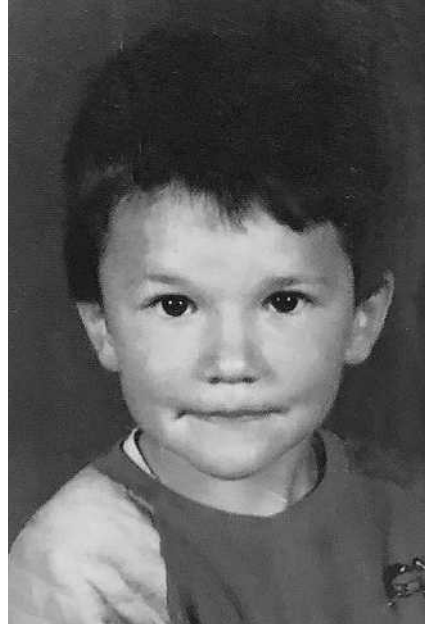
”Pienenä tykkäsin kuunnella musaa”, Eero Heinonen sanoo. ”Faijalla oli hyvät stereot ja paljon levyjä. Äidillä oli enimmäkseen klassista musiikkia, isällä bluesia ja rockia ja kaikenlaista hyvää rytmimusaa, esimerkiksi J. J. Calea ja muita vastaavia artisteja, joiden jutussa coolius ja soundi ovat tärkeässä osassa. Yksi suosikkiartistini faijan kokoelmassa oli Jimi Hendrix.”

Aivan kuten Laurinkin vanhemmat, Eeron isä ja äiti ohjasivat poikansa soittoharrastusten pariin. Eero alkoi soittaa viulua ja opiskella musiikin teoriaa 6–7-vuotiaana.

”Se oli mulle harrastus, ei intohimo, mutta en myöskään inhonnut tunteja. En siinä iässä ymmärtänyt, miten paljon hyötyä niistä oli”, Eero miettii. ”Viulun soittaminen kehitti hienomotoriikkaa ja vireen kuulemista. Tunteilla käyminen opetti lukemaan nuotteja ja ymmärtämään musiikki-termejä. Ne veivät pitkälle musiikin ymmärtämisessä.”

Kehitys jatkui Suutarilan ala-asteen musiikkiluokalla, jonne pääsivät kolmannen luokan alussa musikaalisiksi havaitut oppilaat. Se ei ollut mikään läpihuutojuttu: vanhempien piti ensin hakea lapselleen paikkaa, ja sitten oppilaiden piti vielä läpäistä rytmi- ja melodiatesti. Eero Heinonen ja Lauri Ylönen pääsivät sisään, ja musiikkiluokalla he tutustuivat toisiinsa.

Vaikka Laurin ja Eeron kohtaaminen vaikuttaa käännteentekevältä hetkeltä molempien elämässä, kumpikaan ei muista tarkalleen, millainen ensikontakti oli. Luokalla oli myös kolmas Rasmuksen kannalta tärkeä kaveri, Siltamäen ala-asteelta tullut tuleva multi-instrumentalisti Ilkka Hämäläinen, joka ystäväystyi sekä Laurin että Eeron kanssa.

”Eero on aina ollut luonnonlapsi, taiteilija ja hemmetin mukava mies. Ala-asteaikaan Eeron himassa oli tietokone, jolla me pelailtiin *Leisure Suit Larry* ja hihiteltiin pervoille vitseille. Eeron himassa oli kaikki aina hyvin. Muistan, kun kerran näin sen mutsin ja faijan eteisessä halaamassa ja pussaamassa toisiaan työpäivän jälkeen. Se tuntui aika siistiltä”, Hämäläinen muistelee.

Musiikkiluokan opettajana toimi Ismo Rajaniemi, ja hänen ohjauksessaan Lauri ja Eero päätyivät samaan bändiin.

”Musaluokan bändin nimi oli Z-Juniors. Opettaja keksi nimen”, Lauri muistelee. ”Kokoonpano eli jonkin verran, mutta kasarityyliin luokan pojat miehittivät suurimman osan soittamista ja tytöt lauloivat. Musaluokalla sai testailta eri instrumentteja, ja innostuin soittamaan rumpuja Z-Juniorsissa. Rummut olivat vahva soitin, josta sai helposti ääntä irti. Niiden paukuttaminen tuntui siistiltä pianon nypläämisen jälkeen.”

Kun tuleva Rasmuksen keulakuva istahti kokoonpanon takariviin, Eero bongasi musiikkiluokasta instrumentin, joka tuntui hänestä sekä tutulta että kiehtovalta. Sitä kutsuttiin ”viulubassoksi”, koska se muistutti Höfnerrin 500/1-mallia, jollaisella esimerkiksi Paul McCartney on soittanut. Kun Eero tarttui bassokitaraan, soitin kiinnittyi häneen niin lujasti, ettei ole irronnut vieläkään.

”Olin soittanut aiemmin viulua, joka on basson tavoin nelikielinen instrumentti. Koska luokassa oli nimenomaan *viulubasso*, mun oli aika luonnollista tarttua siihen”, Eero selittää. ”Rytmiikka viehätti mua jo silloin ja tykkäsin siitä, että basso on rytmisen soitin. Myöhemmin aloin pitää siitäkin, että bassolla pääsee biisin pulssin lisäksi kiinni musiikin melodia- ulottuvuuteen.”

Vaikka nuoret soittajat olivat vasta leikki-ikäisiä, Rajaniemi johti Z-Juniorsia hyvällä tavalla tosissaan. Opettajalla oli merkittävä rooli siinä, että oppilaat innostuivat musiikista.

”Koulussa soitettiin iisejä juttuja, kuten Juice Leskisen biisejä, mutta Ismo pani meidät soittamaan myös haastavia sävellyksiä”, Lauri kertoo. ”Me vedettiin David Bowien ’Life on Mars’ jo kolmannella luokalla. Se on monipuolinen, kunnianhimoinen teos, jossa on paljon sointuja ja jännittäviä ratkaisuja. ’Life on Marsista’ tuli osa elämäni soundtrackia heti, kun pääsin siihen sisään.”

Rajaniemellä oli luova näkemys siitä, mitä lasten bändistä voisi tulla. Z-Juniors ei ollut puolivillaista pimputtelua.

”Ismo oli todella inspiroiva opettaja, jota innosti se, että skidit skulasivat musaa ja vieläpä kelpoisesti”, Eero muistelee. ”Hän käänsi ulkomaisten biisien sanoituksia hauskoiksi suomenkielisiksi lyriikoiksi, ja me soitettiin niitä. Kun me äänitettiin jotakin, Ismo sanoi, että sen pitäisi soida radiossa. Keikkojen soittaminen oli tärkeä osa sitä juttua. Me käytiin esiintymässä muilla ala-asteilla, ja opettaja ohjasi tekemään sitä kunnianhimoisesti ja hyvin.”

Z-Juniors, rytmiryhmänään Lauri Ylönen ja Eero Heinonen, soitti musiikkiluokan ja koulun nimissä muutaman keikan Tehtaankadun ja Oulunkylän ala-asteilla sekä parissa muussa paikassa. Kun kokoonpano esiintyi Espan lavalla Esplanadin puistossa, Lauri antoi elämänsä ensimmäisen haastattelun *Ilta-Sanomille*. Lehdessä kerrottiin, että rumpali Lauri paukuttaa kotona vain sohvaa, ettei alakerran uusi vauva heräisi.

Z-Juniorsin keikat olivat kokemuksina tärkeitä. Ne olivat ensimmäiset askeleet pitkällä tiellä, jota kuka tahansa ei pysty kulkemaan.

”Me oltiin vasta 10–11-vuotiaita, kun me jo roudattiin rumpuja ja vahvistimia jonkin voimistelusalin 30 senttiä korkealle lavalle. Se oli meidän ensimmäinen kosketus oikeaan keikkailuun. Soitto saattoi olla räpiköintiä ja yleisö pakotettu paikalle, mutta välillä keikat menivät tosi hyvin, mikä tuntui todella siistiltä”, Eero kertoo.

Keikkaohjelmistossa oli muun muassa instrumentaaliversio brittiläisen boogiekoneen Status Quon hitistä ”Caroline”. Biisi päättyi myös Z-Juniorsin omalle kasetille, joka opettaja Rajaniemen kunnianhimoisen vision mukaisesti äänitettiin ammattimaisesti Oulunkylän Pop & Jazz Konservatorion studiolla. Kun tulevat rocktähdet Lauri ja Eero menivät ensi kertaa oikeaan studioon, he olivat vasta neljäsluokkalaisia.

”Me äänitettiin versioita eri bändien, muun muassa Dingon, kappa-leista”, Lauri kertoo. ”Oli mietöntä päästä soittamaan rumpuja oikeaan studioon. Taisin soittaa skittaakin jossain biisissä. Kuka sen äänitteen meille tekikin, hän jätti mulle todella hyvän muiston ja mielikuvan studiohommista. Meitä kohdeltiin siellä niin kuin oikeita artisteja. Kasettiin tehtiin hieno vaaleansininen kansi, jossa luki bändin nimi. Oli siistiä laittaa se kotona soimaan.”

Moni asia oli muuttunut suhteellisen lyhyessä ajassa. Vielä kymmenen vuotta aikaisemmin oli ollut vaikea kuvitella, että popmusiikin taiteellinen arvo joskus tunnustettaisiin koulujärjestelmän sisällä, virallisessa musiikinopetuksessa. Nuoren sukupolven opettajat olivat kuitenkin kasvaneet rockin soudessa ja katsoivat kulttuuria toisenlaisesta kulmasta kuin edeltäjänsä. Päivittyneet asenteet suodattuivat opetussuunnitelmiin.

Valtavirran rockmusiikki tuli vuonna 1991 taitekohtaan, kun 1980-lukua hallinnoinut pöyhkeä hardrock joutui tekemään tilaa itsetietoiselle vaihtoehtorockille. Samana vuonna ilmestyivät vanhan vallan viimeiset karjahdukset Metallica'n musta albumi ja Guns N' Rosesin *Use Your Illusion* -albumipari sekä vallankumouksen taustalla soivat Pearl Jamin *Ten*, Soundgardenin *Badmotorfinger* ja äänekkäimpänä Nirvanan *Nevermind*.

Nämä levyt soivat myös Eeron ja Laurin huoneissa ala-asteen viimeisinä vuosina ja vaikuttivat heidän musiikilliseen suuntautumiseensa vahvasti. Vuoden 1991 satoa oli myös Red Hot Chili Peppersin lopullinen läpimurto *Blood Sugar Sex Magik*, josta tuli yksi tärkeimmistä levyistä tuleville Rasmus-miehille. Yhtyeen tapa yhdistellä rockia, funkia ja räppiä jätti jälkensä.

”Mun rokkiherääminen tapahtui niihin aikoihin, kun tutustuin Lauriin”, Eero kertoo. ”Metallica, Nirvana ja Red Hot Chili Peppers olivat ensimmäiset bändit, jotka löysin ilman vanhempien tai opettajien ohjausta.”

Lauri vaihtoi Helsingin musiikkiopistossa pianon kitaraan ja treenasi klassista kitaransoittoa Ludmil Atanassovin opetuksessa kymmenvuotiaasta melkein täysi-ikäiseksi. Tosin tunneilla harjoiteltiin salaa myös rockriffejä.

Kitaraan keskittyminen osoittautui oikeaksi ratkaisuksi: ”Silloin alkoi tapahtua”, kuten hän itse luonnehtii. Kitaralla oli huomattavasti helpompi jäljitellä rockstarojen elkeitä kuin pianolla. Ja koska Lauri piti hardrockista, hänen elkeensä olivat näyttäviä.

”Olin alkanut kuunnella Skid Row'ta, Metallicaa ja Guns N' Rosesia. Myös AC/DC:n vuonna 1990 ilmestynyt *The Razor's Edge* oli tärkeä levy”, Lauri sanoo. ”Kissin kuulijaksi olin vähän liian nuori. Yritin kyllä kuunnella sitäkin ja pidin kovimpina biiseinä 'Heaven's on Fire' ja 'I Was Made for Loving You'ta'. Bon Jovi oli enemmän Hannan juttu, mutta pidin hiteistä, kuten 'You Give Love a Bad Name' ja 'Livin' on a Prayer'. Paljon

myöhemmin ympyrä sulkeutui, kun me tehtiin duunia tuottajan kanssa, joka oli ollut tekemässä kaikkia noita biisejä.”

Elokuussa 1991 Guns N’ Roses ja Skid Row soittivat kaksi kertaa Helsingin Jäähallissa. Hanna otti pikkuveljensä mukaan konserttiin.

”Se oli herättävä rokkielämys 12-vuotiaalle”, Lauri muistelee. ”Me oltiin keskellä vasemmanpuoleista sivukatsomoa. Sieltä näki hyvin, kun äijät kekaloivat ja riehuivat lavalla. Skid Row’n eka oli yksi lempilevyistäni. Otin sen syvemmälle sydämeeni kuin Gunnarit. Guns N’ Rosesin eka levyhän oli tullut jo 1987, joten neljä vuotta myöhemmin se oli lapsen silmissä jo vähän niin kuin vanha bändi.”

Vaikka rockbändit olivat Laurille erittäin kova juttu, hänen ensimmäiset omat sävellyksensä olivat elektronista musiikkia.

”Frendini Ville sai syntikan, Roland D-20:n, joka oli siihen aikaan aika arvokas laite. Oli ihan mieletöntä päästä testailemaan sitä. Meillä oli Villen kanssa snadi elektroninen viritys. Me istuttiin vierekkäin synan ääressä ja väännettiin poppia. Sillä tein ensimmäiset omat biisini, jotka olivat molli-voittoisia instrumentaalisävellyksiä.”

Kaihoisat melodiat soivat jo Laurin ensimmäisissä omissa biiseissä, ja niiden avulla Rasmus kiipesi myöhemmin maailmanmaineeseen.

”Se tuli lapsuudesta, meidän perheen automaatoilla kuunneltiin Kirkaa tai Alla Pugatšovaa”, Lauri muistelee. ”Tuntui tosi kivalta, että olin osannut tehdä itse musiikkia. Silloin heräsi kiinnostus myös elektronisen musiikin tekemiseen. Se on aikuisiällä kuulunut soololevyilläni.”

Eero sai ensimmäisen oman sähköbasson kaksitoista- tai kolmetoistavuotiaana. Valkoinen Jackson palveli häntä monta vuotta sekä bänditouhuissa että Oulunkylän Pop & Jazz Konservatoriossa. Laurille ei koskaan ostettu omaa rumpusettiä. Se tuntui aikanaan katkeralta, mutta toisaalta Z-Juniorsin rumpali ymmärsi, mistä se johtui.

”Meidän perheellä ei ollut kauheasti ylimääräistä rahaa. Meillä ei ollut autoa, videoita, tietokoneita, pelikonsoleita eikä muita juttuja, joita monilla muilla oli. Kun sain skeitin, se oli mulle aarre, jonka kulutin niin loppuun kuin mahdollista”, Lauri kertoo.

Siinä ei ollut mitään poikkeuksellista, sillä Rasmuksen jäsenet kuuluvat laman lasten sukupolveen. Suomi oli 1990-luvun alkupuolella vakavassa talouskriisissä, jonka vaikutukset läpäisivät koko yhteiskunnan. 1980-luvun

vastuuttoman kasinotalouden, Neuvostoliiton romahtamisen, korkotason nousun ja pakkodevalvaation seuraukset näkyivät pankkikriisinä, konkurssina ja massatyöttömyytenä. Lasten maailmaan tilanne heijastui sen kautta, että vanhemmilla oli entistä vähemmän rahaa. Kun Lauri halusi kokeilla uutta soitinta, häntä tuettiin mahdollisuuksien mukaan.

”Sain ensimmäisen sähkökitaran tosi pitkän vonkaamisen ja suunnittelun jälkeen”, Lauri kertoo. ”Olin 12-vuotias, kun mulle ostettiin musta Kramer, jonka lapa oli kaareva ja terävä. Se oli meidän perheeltä iso rahallinen uhraus ja mulle aivan mieletön juttu. Se oli ihan sairaan makee skeba. Aloin treenata Metallica biisejä.”

Laurin ja Hannan huoneet olivat vierekkäin, ja isosisko kuunteli seinän takaa kantautuvaa tilutusta vaikuttuneena.

”Muistan, kun kuulin Laurin soittavan kitaralla Metallica sooloja. Mietin silloin, että hetkinen, pikkuveli taitaa olla oikeasti hyvä kitaristi. Laurin kitaransoitonopettaja keksi hyvän jipon, jolla motivoida poikaa: kun on ensin treenannut jonkin klassisen jutun, sai tunnin lopuksi opetella vähän Metallicaa. Laurista tuli tosi taitava kitaristi”, Hanna kertoo.

Ikään kuin Metallicassa ei olisi ollut tarpeeksi haastetta aloittelevalle sähkökitaristille, Lauri kiinnostui Steve Vain kaltaisista virtuoosisoittajista, joiden tekniikat tuntuivat periytyneen joltain ihmiskuntaa kehittyneemmältä sivilisaatiolta. Kovin kauan hän ei jaksanut tavoitella maailman näppärimmän kitaristin tittelä. Se tuntui mahdottomalta eikä ollut yhtä mielekästä kuin omien biisien tekeminen.

Kun Lauri ja Eero siirtyivät Suutarilan yläasteelle syksyllä 1992, he jatkoivat musiikkiluokalla. Uudessa koulussa oli myös soittajia, jotka eivät käyneet musiikkiluokkaa.

”Yksillä tyypeillä oli Morgue-niminen bändi, joka soitti rajua metallia. Siinä oli rumpalina Janne Heiskanen, joka oli ollut mun ja Eeron kanssa jo ala-asteella samassa koulussa, mutta ei musiikkiluokalla. Kitaristi oli Pauli Rantasalmi, joka oli käynyt Siltamäen koulu”, Lauri muistelee.

”Morgue oli tehnyt kasetin, jolla oli biisi nimeltä ’Horror Lord’ – *vähän* eri meno kuin Z-Juniorin vaaleansinisessä kasetissa. Ne jätkät olivat kunnan tuhmeliineja.”

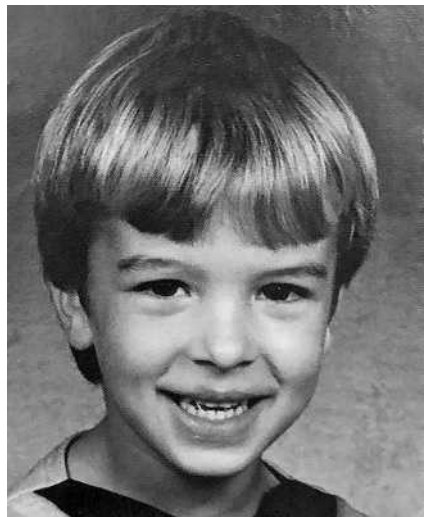
Pauli Rantasalmi oli koirakuiskaaja. Hän ymmärsi koiria ja osasi niiden kieltä. Tai niin hän ainakin pienenä poikana uskoi, ja uskon siivin voi lentää korkealle.

Kyky päästä eläinten kanssa samalle taajuudelle oli hyödyllinen Rantasalmien huushollissa, sillä heidän omakotitalossaan asui kaksijalkaisten lisäksi parhaimmillaan seitsemän koiraa. Suurin lemmikeistä oli tanskan-doggi, pienin mäyräkoira.

Vapunpäivänä 1. toukokuuta 1979 syntynyt Pauli Esko Antero Rantasalmi oli iltatähti. Hänellä on äitinsä ensimmäisestä avioliitosta kaksi puolisisarusta, jotka ovat häntä reippaasti vanhempia. Veljeen on ikäeroa kymmenen vuotta, siskoon kolmetoista. Pauli ei siis periaatteessa ollut perheen ainoa lapsi, mutta käytännössä kyllä.

”Kun mutsi ja faija tapasivat, äiti oli sitä mieltä, ettei hanki enempää lapsia, kaksi riittää. Isä kuitenkin toivoi lasta, ja niin mä synnyin”, Pauli kertoo. ”Siihen aikaan mutsin katsottiin olevan vanha äidiksi. Jengi oli kuulemma oikein ihmetellyt meikäläisen syntymää. Se oli erilaista aikaa. Nykyään on ihan normaalia hankkia jälkikasvua päälle kolmekymppisenä.”

Paulin kotikasvatus perustui luottamukseen. Hänet opetettiin päättämään itse, mikä on oikein ja mikä väärin ja millaisia seurauksia teoilla on. Kuten samoilla opeilla kasvatettu Lauri toisaalla, myös Pauli pahoitti vanhempiensa mielen yhtä aikaa ensimmäisen ja viimeisen kerran.

Pikku-Pauli oli iltatähti.

Kuva: Pauli Rantasalmen kotialbumi.

”Lapsena varastin kerran kaupasta, kun kaverit ylyttivät. Laitoin hankaan karkkeja ja yritin hiki päässä livahtaa kassojen ohi. Jäin kiinni ja mut vietiin takahuoneeseen. Sitten poliisi tuli ja kuskasi mut himaan. Hämmennyin siitä, että mutsi ja faija eivät olleet ollenkaan vihaisia vaan todella surullisia. Faija ei sanonut mitään, katsoi vain fudista telkkarista. Äiti itki hiljaa ja kysyi, otanko iltapalaa.”

Se oli kauheaa oivaltamisen paikka. Pauli tajusi, ettei halua enää koskaan tuottaa vanhemmilleen niin paha mieltä. Siihen jäivät rötöstelyt.

”Olen jutellut joskus mutsin ja faijan kanssa siitä, miten mut on kasvatettu, koska omasta mielestäni musta tuli ihan vitun hyvä”, Pauli virnistää. ”Meillä ei ollut hirveästi sääntöjä, rajoituksia tai kotiintuloaikoja. Isä ja äiti luottivat siihen, että tein järkeviä asioita oman harkintani mukaan. Toinen ääripää oli yhden kaverini faija, joka sanoi pojalleen, että ’jos jää kiinni huumeista, mä vedän sua turpaan’. No, kaveri alkoi vetää huumeita ja bodata. Lopulta se meni hirveänä lihaskimppuna huumepeissänsä kysymään isältään, että ’haluutsä nyt kokeilla?’”

Paulin isä Esko työskenteli puhelinyhtiö HPY:llä, josta on sittemmin tullut Elisa. Kun hän oli kuusissakymmenissä, yhtiö tarjosi yllättäen suotuisaa eläkepakettia, joka sisälsi parin vuoden palkat ja bonukset.

”Faija oli miettinyt, että onpas kummallista, kun tällaista pyydetään ja tarjotaan näinkin aikaisin. Eläkeikään oli vielä useampi vuosi, mutta isä päätti ottaa tarjouksen vastaan. Pian sen jälkeen fyysiset puhelinlinjat poistettiin käytöstä ja työntekijöitä erotettiin. Moni faijan työkaveri, joka ei ollut tarttunut eläkepakettiin, jäi työttömäksi”, Pauli muistelee.

Äiti Leila oli töissä pankissa, mutta vaihtoi alaa. Hän oli aina halunnut perustaa oman yrityksen, ja pankkimaailmasta irtautuminen tarjosi siihen tilaisuuden. Paulin äiti oli viisikymppinen perustaessaan antikvariaatin Helsingin Kallioon.

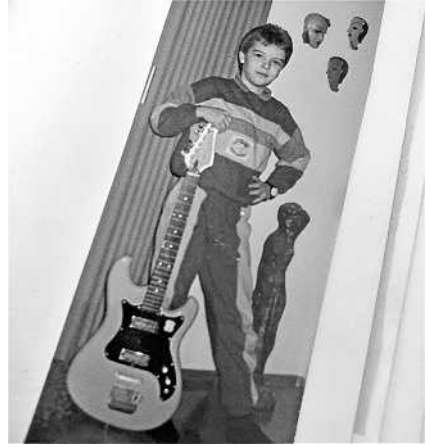
Pauli Rantasalmi asui koko lapsuutensa ja nuoruutensa samassa omakotitalossa.

”Suutarilassa oli tosi siistiä asua. Se oli ihan oma maailmansa, täysin erillinen paikka kuin Helsingin keskusta. Kun me alettiin käydä kavereiden kanssa Stadissa, mua jopa pelotti mennä sinne, koska metropoli vaikutti niin isolta. Suutarila tuntui keskustaan verrattuna lintukodolta.”

Aivan kuten hänen tulevien bändikavereidensäkin isät ja äidit, myös

Paulin ensimmäinen sähkökitara oli kaverin veljen tekemä.

Kuva: Pauli Rantasalmen kotialbumi.

Paulin vanhemmat käänsivät poikansa kurssin kohti musiikkia. Ensin Pauli kuunteli, kun isä soitti kitaralla The Beatlesin ja Paul Ankan biisejä. Sitten faija ojensi kitaran pojalle, jonka silmät alkoivat loistaa.

”Ekaksi isä opetti mut soittamaan ’Hämä-hämähäkin’. Heti sen opittuani aloin opetella faijan sointukirjasta otteita ja tehdä omia biisejä. Muiden biisien soittaminen ei koskaan ole hirveästi kiinnostanut. The Gipsy Kings tosin oli niin tärkeä, että kirjoitin jo pienenä sen biisien sanoja muistiin foneettisesti sellaisena kuin miltä espanjan kieli kuulosti.”

Siltamäen ala-asteella Pauli tutustui Ilkka Hämäläiseen.

”Mun ja Paulin yhteinen historia alkaa ekalta luokalta”, Hämäläinen kertoo. ”Me oltiin parhaat kaverit, mutta myös tapeltiin aina välillä. Me kumpikin ollaan suorasanaisia, temperamenttisia ja itsepäisiä, ja siitä meidän väliset ilotulitukset aina syntyvät. Vaikka välillä kipinät leiskuvat, Pauli ei ole pitkävihainen.”

Hämäläinen oli harrastanut nokkahuilunsoittoa musiikkiopistossa, ja kun koulun kautta tuli mahdollisuus mennä kantelekouluun, hän houkutteli Paulin mukaan: ”Siellä sitten vedeltiin pim-pam-pullaa oikein urakalla.”

Kolmannella luokalla Paulin ja Ilen koulutiet erkanivat, kun Hämäläinen pääsi Suutarilan koulun musiikkiluokalle. Siellä hän tutustui Lauri Ylöseen ja Eero Heinoseen, ja näin tulevien Rasmuksen jäsenten välille muodostui yhteys. Ile ja Eero asuivat lähekkäin Siltamäessä, Lauri Suutarilassa ja Pauli siinä välissä.

Pauli sai ensimmäisen sähkökitaransa jo seitsemänvuotiaana. Hänen veljensä kaveri oli tehnyt tuon Fender Stratocasteria muistuttaneen